

Dobrý den, přeji vám usměvavý týden :-))

Nyní opustíme rozbouřené vody husitských válek a bojů. Vplujeme do klidné náruče krále, který jako první nepocházel z královského rodu. Před tím si ale dáme malou detektivní zápletku smrti, která vrtala hlavou 500 let....

Úkoly na tento týden:

1. přečíst si prezentaci – je místo výkladu
2. zápis – 2 strany – vytisknout nebo opsat

Albrecht Habsburský 1437 – 1439

- nástupnictví svěřil Zikmund před svou smrtí svému zeťovi, Albrechtovi Habsb. (manžel Zikmundovy dcery Alžběty)
- v té době došlo polit. rozpolcení Čech a vytvořily se 2 polit. tábory, jejichž soupeření zformovalo celou další epochu.

1. katolíků – podporovaný nejkonzervativnějšími představiteli mezi kališníky

2. kališníků – důslední, drželi se kalicha, dodržování kompaktát, Zikmundových zápisů
Jiří z Poděbrad

- Roku 1437 zemřel ve Znojmě Zikmund Lucemburský, rod Lucemburků vymřel po meči.
- **Nový král?** Zástupci umírněných husitů a katolíků ve shodě se Zikmundovou vůlí se vyslovili pro jeho zetě = rakouského vévodu **Albrechta Habsburského (1437, korunovace 1438, – 1439)**.
- Dodržoval kompaktáta, získal si dobré jméno rytířským vystupováním.

- klonily se k němu jen katolíci a umírnění kališníci

- Albrecht se cestou do války proti Turkům v Uhrách nakazil úplavicí a zemřel. Zanechal po sobě dvě dcery (ta mladší Alžběta se stala polskou královnou a její nejstarší syn byl Vladislav II. Jagelonský) a těhotnou ženu, která za 2 měsíce porodila syna Ladislava

- intriky, jednání o možných nástupcích, byli jsme kacířská země
- stavy se rozhodly nahradit chybějící ústřední moc (krále) tím, že ji rozdělily do krajů – ustavily **regionální spolky, tzv. Sněmíky = landfrýdy** (zemský mír), jenž pečovaly o minimální správu a vojenskou mocí zasahovaly proti rušitelům pořádku a míru, v čele stáli volení hejtmani, scházeli se, jednali

Mezi osobnostmi vynikal Jiří z Poděbrad- byl r. 1452 na sněmu zvolen zemským správcem

- správa země - tzv. landfrýdy = spolky místní šlechty a měst udržující pořádek
- rozdělení země na
 - **katolíky** – „**strakonická jednota**“ (v čele Oldřich z Rožmberka)
 - **kališníky** - „**poděbradská jednota**“ (v čele Jiří z Poděbrad)

- Uklidnění sporů katolická x kališnická šlechta
- Tvorba územních celků – Landfrýdy (v čele hejtmani)
- Východočeský landfrýd – v r. 1444 v čele hejtman Jiří z Poděbrad
- 1448 – vytváří jednota poděbradská (kališnická šlechta) x jednota strakonická (katolická šlechta)
- 1452 – Jiří z Poděbrad správcem země do za nezletilého Ladislava Pohrobka

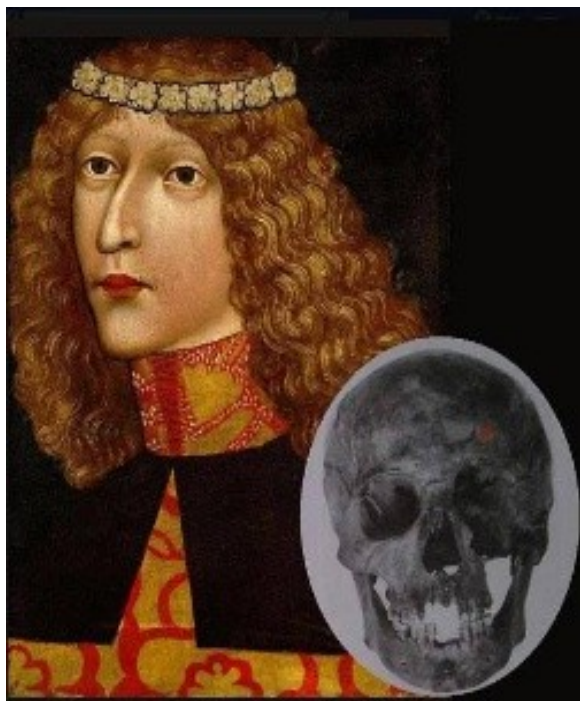
ZEMSKÝ SPRÁVCE

- ✗ V době nezletilosti českého krále Ladislava Pohrobka byly Čechy spravovány na úrovni nižších územních celků, tzv. landfrýdů. Právě východní Čechy, bývalý sirotčí svaz, patřily k nejmocnějším krajům.
- ✗ Přečtěte si 3. a 4. odstavec **Toulek českou minulostí** a zapamatujte si, jak se říkalo pěti krajům, které vedl Jiří.
- ✗ Překvapivě dobyl Prahu a dosadil do čela husitské církve umírněného Jana Rokycanu.
- ✗ Zemským správcem zůstal i po korunovaci Ladislava Pohrobka českým králem (1453).

bezvládí. Mocenské spory mezi katolickou a kališnickou stranou vyvrcholily v roce 1448. Jiří z Poděbrad se svým landfrýdem dobyl Prahu. -> prohlásil se za zemského správce nezletilého Ladislava Pohrobka, vnuka Zikmunda Lucemburského. Přes odpor nepřátel si jako zemský správce počínal úspěšně -> 1453 – potvrzen i katolíky

Ladislav Pohrobek 1440-1457 král Holec

- narodil se 22.2. 1440, v 5. měsíci těhotenství mu zemřel otec – proto přídomek Pohrobek
- matka ho po narození nechala korunovat uherským králem
- 1442 mu zemřela matka
- prý krásný, urostlý, štíhlý, zlaté vlasy, andělský vzhled, ale falešný, pokrytec, požitkář, dvojí morálky
- prozatímní správu, než bude schopen vlády, u nás zajišťoval Jiří z Poděbrad, který se zasloužil o hosp. rozkvět, dostatek potravin a pokles cen
- k Čechám nikdy nepřilnul, byl katolík, v Phe pobyl asi rok, naopak lidé ho přijali srdečně, vkládali naděje do jeho mládí a příjemnému dětskému vzhledu
- nezkušený, zhýčkaný, chtěl žít v cizině, proto potvrdil Jiříka zemským správcem
- v 11/ 1457 náhle zemřel – tehdy pobýval v Phe, aby se tu oženil s franc. princeznou- přípravy na svatbu byly v plném proudu. Jednoho dne prý se vrátil z křtin a ulehl v horečkách s bolestmi hlavy, další den mu zduřely uzliny v tříslech. Styděl se a lékařům to neřekl, až druhý den -nasadili mu pocení, zvracení, projímadala, pouštění žilou pijavicemi, nic nepomohlo, následující den zemřel
Měl temné skvrny v obličeji a na těle a viditelně nadmuté břicho, lékaři nechtěli tělo balzamovat, báli se moru
- vzniklo mnoho domněnek o příčině smrti – otrava, syfilis, nechal zabít Jiřík kvůli moci
Po 500 letech se zjistilo, že trpěl leukémií – rakoviné bujení kostní dřeně – nemocný o nemoci vůbec neví. Na konci má rychlý průběh a nemocný umírá buď na selhání srdce nebo krvácení do mozku
Je pochován v chrámu sv. Víta

JIŘÍ Z PODĚBRAD

- nar. se 1420, ale není jasné místo
- z rodičů je znám pouze otec Viktorín z Kunštátu, kterému bylo 17 let, když se narodil. Sloužil v Žižkově velitelském štábu, zkušený bojovník, zemřel 24 letý, Jiřímu bylo tehdy 7 let
Matka je neznámá, prý dívka z mladické nerozvážnosti otce, který si ho vzal k sobě
- výchovy se ujali postupně příbuzní
- dětství strávil v průběhu válek, na vzdělání nebyl čas
- ve 14 letech se zúčastnil bitvy u Lipan, stál na straně panské kolice, byl příslušník sebevědomé šlechtické rodiny, feud. špička, sympatizoval pouze s mírnými hus. reformami a proto se nikdy nestal lidovým vladařem
- ctižádostivý, energický, realistický, tvrdý, velmi pracovitý
- v 17 letech- 1437 usedl ve sněmu
- 1448 – uznán zemským správcem
- 1453- ho Ladislav potvrdil ve funkci správce
- 1457 , po smrti Ladislava byl zvolen jeho nástupcem
- uměl velice dobře hospodařit – podařilo se mu nakoupit nebo dostat darem za zásluhy mnoho panství, stal se nejbohatším ve státě, dovedl investovat, kupoval si hlasy pro zvolení
- prosazoval náb. toleranci – dvojvěří, likvidoval radikály z husitství
- měl jasnou koncepci vnitřní i zahr. politiky, náb. snášenlivost
- jelikož papež neuznal platnost kompaktát, Jiří navrhl plán obrany proti papežskému absolutismu – projekt spojenectví zemí při řešení mezinárodních sporů – byl odmítnut ze strachu před papežskou zlobou

- upevnil král. moc, na úkor šlechty obnovoval práva král. komory, neradil se s nimi jako předchůdci, obklopoval se schopnými rádci bez ohledu na jejich víru
- papež uvalil na Jiřího klatbu – zbavil všechny poddané č. krále všech slibů a přísah, závazků a poslušnosti
- začaly boje o českou korunu, zaútočil uherský král Matyáš Korvín, který zprvu vítězil, Jiřímu se podařilo ho obklíčit a porazit. Místo toho ho nechal odejít, nebyl bojovníkem a řešil mírem
- 1469 opět válka, Uhry napadli Turci, Korvín dále bojoval v Čechách, když se schylovalo k bitvě a vítězství bylo na dosah, zemřel 22.3.1471
- špatné zdraví - nejdříve otok nohou, později celého trupu, téměř se nemohl hýbat, seděl v křesle a do poslední chvíle pracoval, při balzamování lékaři shledali játra napůl zkažená, ostrý žlučníkový kámen
- vzhled: nejtlustší vladař č. dějin, asi měl metabolickou poruchu, od raného věku ho trápila nadměrná tloušťka, zavalitost mu bránila v pohybu, proto neválčil a nepřál honům, obezita vedla k oběhovým potížím a otokům, obličej a tváře baculaté, masívní hlavu, krátký krk, tmavé vlasy a oči
- 1. manž. byla Kunhuta ze Šternberka
- 2. manž. Johana z Rožmitálu – energická, bystrý polit. úsudek, v době nepřítomnosti správa
- 10 dětí, dcera Kateřina provdána do Uher za Matyáše Korvína, ale 1464 v 15 l. Zemřela
- ostatky v chrámu sv. Víta

Triumfující Jiří z Poděbrad a poražený Matyáš Korvín u Vilémova 1469 (obraz Mikoláše Alše)

Setkání Matyáše Korvína (uherský král) s Jiřím z Poděbrad. Neustálé rozpory Čechy x Uhry.

Mládí Jiřího z Poděbrad

- Matku ani místo narození neznáme, ale podle legendy byl kmotrem Jan Žižka, který se v době jeho narození zdržoval v Horažďovicích.
- Od mládí byl velmi silný.
- Dovedl číst a psát, ale neuměl latinsky, trochu ovládal němčinu.
- Jako 14ti letý se zúčastnil bitvy u Lipan na straně panské jednoty proti vojsku Prokopa Holého.

Busch z Amfianu az Poděbrad

Podpis Jiřího z Poděbrad

- Johanka byla velmi moudrá a moderní žena, Jiří nepodnikal žádný krok, dokud se s ní neporadil

- také papežova klatba se vztahovala na oba dva i děti

- když musel Jiří do boje, statečně přebírala vládu za něho

- i po jeho smrti ji šlechta plně uznávala, účastnila se zemského sněmu a vedla nejlepší státnické projevy té doby

Politika Jiřího z Poděbrad

- papež chtěl pronásledovat kacíře, **Basilejská kompaktata** prohlásil za zrušená
- papež chtěl, aby byl Jiří katolík, ale neuspěl
- **mírové poselstvo do Evropy** – snaha vymanit Čechy z izolace - (z Čech až na konec světa) – v čele švagr Lev z Rožmitálu, myšlenka **sjednocení Evropy proti Turkům**, rovnoprávnost států, evropský mír ale omezoval vliv papeže, císaře, nepochopen ostatními vladaři
- papež sesadil Jiřího z českého trůnu a vyhlásil **proti Čechům křížovou výpravu vedenou Matyášem Korvínem**

Jiří z Poděbrad a mírový návrh

- Vypracoval návrh mírové smlouvy, tzn. spory by se neřešily válkou, ale smírem, diplomatickou cestou.
- Poselstva objížděla evropské panovnické dvory a snažila se získat spojence pro tento projekt.
- Jeho záměr se nezdařil. Návrhem „evropského parlamentu, projektem mírové unie“ předešel svou dobu!!!
- Nejznámější rytířské poselstvo bylo vedené panovníkovým švagrem Lvem z Rožmitálu. Navštívili Brusel, Londýn, Francii, španělské území, Portugalsko a Itálii.

- Jiří z Poděbrad zemřel r. 1471 v necelých 51 letech na chorobu jater a ledvin, vodnatelnost.

- Pro svou tloušťku se v posledních dnech života nemohl ani pohybovat.

- Je pohřben v hrobce v chrámu sv. Víta.

Na tomto místě Jiří z Poděbrad 17 let pobýval, i zemřel.

Pohusitská doba

Albrecht Habsburský 1437- 1439

- Zikmund ho jmenoval svým nástupcem- manžel dcery Alžběty
- vznik 2 polit. táborů – katolický a kališnický- vzájemné soupeření
- při tažení x Turkům zemřel, nástupce – v 5. měsíci těhotenství - Ladislav

Bezládí 1439 – 1453

- neklid, rozbroje, růst moci stavů
- vznik landfíků - branně polit. seskupení šlechty a měst (=kraje), za účelem správy a ochrany míru, v čele hejtmani, nejvýzn. Jiří z Poděbrad
- 1452 na sněmu zvolen Jiří zemským správcem po dobu nezletilosti Ladislava

Ladislav Pohrobek 1453 – 1457 král Holec

- 39. panovník, 15.č. Král
- syn Albrechta Habsb. a Alžběty (dcera Zikmunda)
- v době nezletilosti za něho spravuje čechy Jiří z Poděbrad
- zemřel na leukémii

Jiří z Poděbrad 1457 – 1471

- 40. panovník, 17. č. král, 1. šlechtic na trůně, poslední č. král
- pocházel z význ. bohatého šlecht. rodu
- účastnil se bitvy u Lipan na straně panské jednoty
- 1448 – zvolen hejtmanem landfrýdů a správcem země
- 1457 – po smrti Ladislava Pohrobka zvolen králem
- obratný diplomat, schopný politik
- opíral se o kališnickou a nižší šlechtu a měšťany, posílil král. moc navrácením král. statků
- dbal na dodržování kompaktát, náb. snášenlivost
- rozkvět hospod. - podpora řemesel a obchodu, bezpečnost obch. cest, spolupráce s odborníky
- boj s papežem, prohlášen za kacíře a kříž. výprava
- zahr. pol.
 - posílení pozice státu v zahraničí
 - koncepce mírové unie – x Turkům, pak x papeži, odmítnuto
 - obrana x Matyášovi Korvínovi – uher. král, v čele kříž. výpravy
 - dohoda s polským králem o nástupnictví syna Vladislava č. králem

JIŘÍ Z PODĚBRAD

- vládl 1458 – 1471
- jediný český panovník, který nepocházel z královského rodu
- poslední český král

„husitský“ král , „kacířský“ král, král „dvojího“ lidu

➤ **Sigmund Lucemburský**

byl uznán českým králem (1436-1437)

➤ krátké panování jeho zetě
Albrechta Habsburského
(1437-1439)

➤ český trůn prázdný až do roku 1453,
kdy byl korunován 13 letý **Ladislav Polský**

➤ ve skutečnosti od roku 1452 vládl
zemský správce **Jiří z Poděbrad**
(1458 českým králem)

➤ 1471 – 1526 **Jagellonci** na českém trůně